

The Millie Arbesfeld  
**Midreshet Yom Rishon**

Sunday Morning Learning Program for Women

[WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG](http://WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG)

**Chayei Sarah:  
Parshat  
HaShidduchim -  
Looking for Love in  
all the Right Places**



Mrs. Shani Taragin  
יח' חשוון תשס"ט • November 16, 2008

## בראשית פרק כד - סיפור עבד אברהם

### (א) השבועה לאברהם

(א) ואברהם זקן בא בימים וידוד ברוך את אברהם בכל: (ב) ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ירך תחת ירכי: (ג) ואשביעך בידוד אלהי השמים ואלהי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבן: (ד) כי אל ארצי ואל מולדתי תלך ולקחת אשה לבני ליצחק: (ה) ויאמר אליו העבד אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי אל הארץ הזאת ההשב אשיב את בנך אל הארץ אשר יצאת משם: (ו) ויאמר אליו אברהם השמר לך פן תשיב את בני שמה: (ז) ידוד אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי ומארץ מולדתי ואשר דבר לי ואשר נשבע לי לאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו לפניך ולקחת אשה לבני משם: (ח) ואם לא תאבה האשה ללכת אחריך ונקית משבעתי זאת רק את בני לא תשב שמה: (ט) וישם העבד את ידו תחת ירך אברהם אדניו וישבע לו על הדבר הזה: (לד) ויאמר עבד אברהם אנכי: (לה) וידוד ברוך את אדני מאד ויגדל ויתן לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדים ושפחות וגמלים וחמרים: (לו) ותלד שרה אשת אדני בן לאדני זקנתה ויתן לו את כל אשר לו: (לז) וישבעני אדני לאמר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי ישב בארצו: (לח) אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי ולקחת אשה לבני: (לט) ואמר אל אדני אלי לא תלך האשה אחרי: (מ) ויאמר אלי ידוד אשר התהלכתי לפניו ישלח מלאכו אתך והצליח דרכך ולקחת אשה לבני ממשפחתי ומבית אבי: (מא) אז תנקה מאלתי כי תבוא אל משפחתי ואם לא יתנו לך והיית נקי מאלתי:

### (ב) מציאת רבקה

(יב) ויאמר ידוד אלהי אברהם הקרה נא לפני היום ועשה חסד עם אדני אברהם: (יג) הנה אנכי נצב על עין המים ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים: (יד) והיה הנער אשר אמר אליה הטי נא כדך ואשתה ואמרה שנה וגם גמליך אשקה אתה הכחת לעבדך ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני: (טו) והיה הוא טרם כלה לדבר והנה רבקה יצאת אשר ילדה לבתואל בן מלכה אשת נחור אחי אברהם וכדה על שכמה: (טז) והנער טבת מראה מאד בתולה ואיש לא ידעה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל: (יז) וירץ העבד לקראתה ויאמר הגמליאני נא מעט מים מכדך: (יח) ותאמר שנה אדני ותמהר ותרד כדה על ידה ותשקהו: (יט) ותכל להשקתו ותאמר גם לגמליך אשאב עד אם כלו לשתת: (כ) ותמהר ותער כדה אל השקת ותרץ עוד אל הבאר לשאב ותשאב לכל גמליו: (כא) והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ידוד דרכו אם לא: (כב) והיה כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם: (כג) ויאמר בת מי את הגידי נא לי היש בית אביך מקום לנו ללון: (כד) ותאמר אליו בת בתואל אנכי בן מלכה אשר ילדה לנחור: (כה) ותאמר אליו גם תבן גם מספוא רב עמנו גם מקום ללון: (כו) ויקד האיש וישתחו לידוד: (כז) ויאמר ברוך ידוד אלהי אדני אברהם אשר לא עזב חסדו ואמתו מעם אדני אנכי בדרך נחני ידוד בית אחי אדני: (מב) ואבא היום אל העין ואמר ידוד אלהי אדני אברהם אם ישך נא מצליח דרכי אשר אנכי הלך עליה: (מג) הנה אנכי נצב על עין המים והיה העלמה היצאת לשאב ואמרתי אליה השקיני נא מעט מים מכדך: (מד) ואמרה אלי גם אתה שנה וגם לגמליך אשאב הוא האשה אשר הכיח ידוד לבן אדני: (מה) אני טרם אכלה לדבר אל לבי והנה רבקה יצאת וכדה על שכמה ותרד העינה ותשאב ואמר אליה השקיני נא: (מו) ותמהר ותורד כדה מעליה ותאמר שנה וגם גמליך אשקה ואשת וגם הגמלים השקתה: (מז) ואשאל אתה ואמר בת מי את ותאמר בת בתואל בן נחור אשר ילדה לו מלכה ואשם הנזם על אפה והצמידים על ידיה: (מח) ואקד ואשתחוה לידוד ואברך את ידוד אלהי אדני אברהם אשר הנחני בדרך אמת לקחת את בת אחי אדני לבנו: (מט) ועתה אם ישכם עשים חסד ואמת את אדני הגידו לי ואם לא הגידו לי ואפנה על ימין או על שמאל:

### 1. העמק דבר על בראשית כד פסוק ג

אלהי השמים ואלהי הארץ. כך הי' הרגל לשון א"א להרגיל בפי הבריות שהקב"ה משגיח בשמים ובארץ כמש"כ לעיל י"ד י"ט:

### 2. רש"י על בראשית פרק כד פסוק ד

(ד) כי אל ארצי - ולא לאותם שאינם קרובי אלא למולדתי שבארצי תלך:

### 3. רש"י על בראשית פרק כד פסוק ז

ה' אלהי השמים אשר לקחני מבית אבי - ולא אמר ואלהי הארץ ולמעלה אמר ואשביעך וגו'. אמר לו עכשיו הוא אלהי השמים ואלהי הארץ שהרגלתי בפי הבריות אבל כשלקחני מבית אבי היה אלהי השמים ולא אלהי הארץ שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא היה רגיל בארץ: מבית אבי - מחרן: ומארץ מולדתי - מאור כשדים:

### 4. אבן עזרא על בראשית פרק כד פסוק ז

(ז) הוא ישלח מלאכו - תפלה. ואלו היתה נבואה למה אמר ואם לא תאבה האשה:

### 5. רש"י על בראשית פרק כד פסוק ז

(ז) ה' אלהי השמים - שהביאני כאן ויתן לזרעי זאת הארץ ידעתי שאינו רוצה שירחיק זרעי מכאן שא"כ מה לו להקב"ה להביאני כאן לפיכך יודע אני שישלח מלאכו להצליח דרכיך לקיים לי הבטחתו:

### 6. העמק דבר על בראשית פרק כד פסוק ח

(ח) ואם לא תאבה האשה. אחר שתקדש אותה. ללכת אחריך. למדינה שלא ידעה מעולם אלא אחריך. ונקית משבועתי זאת. של לקיחת אשה. כי אתה עשית את שלך:

### 7. חזקוני על בראשית פרק כד פסוק ח

ולקחת אשה לבני - נבואה היא זו ולא תפלה והיינו דכתיב לקמן כאשר דבר ה'. ויש מפרשים הוא ישלח מלאכו תפלה היא דאילו נבואה היא מהו דכתיב ואם לא תאבה האשה ללכת הרי נתנבא שתצלח דרכו.

### 8. העמק דבר על בראשית פרק כד פסוק יב

הקרה. א"י לפרש מלשון כי הקרה ה' אלהיך-פועל יוצא על העצם המבוקש וא"כ הוא בקשה שיזמין את המיועדת ליצחק. א"י לומר כן דמי יודע אם יש פה המיועדת והרי לא ביקש שיברא בדרך נס באותה שעה אשה. ותו א"כ הכי מיבעי עשה חסד עם אדוני אברהם והקרה נא לפני היום. אלא הפעל הקרה סובב על השגחת ה'. ומשמעו הזדמן שתהי' השגחתו ית' מזומנת לפניו. והבקשה הי' שיהא האות שיעשה לנכון. ואם יש פה המיועדת תבוא לשאוב ותזדמן בתשובה זו. ואם איננה פה לא תהא שום בתולה עונה כן :

### 9. רש"י על בראשית פרק כד פסוק כז

(כז) בדרך - דרך המזומן דרך הישר באותו דרך שהייתי צריך.

### 10. העמק דבר על בראשית פרק כד פסוק מט

(מט) ישכם עושים חסד ואמת. החסד יהי' של אמת שהרי ברור כי כן האמת:

### 11. בראשית פרק כד - THE RESPONSE & AFTERMATH

(ג) ויען לבן ובתואל ויאמרו מיהנה יצא הדבר לא נוכל דבר אליך רע או טוב: (נא) הנה רבקה לפניך קח ולך ותהי אשה לבן אדניך פאשר דבר? הנה: (נב) ויהי פאשר שמע עבד אברהם את דבריהם וישתחו ארצה ליהנה: (נג) ויוצא העבד כלי כסף וכלי זהב ובגדים ויתן לרבקה ומגדת נתן לאחיה ולאמה: (נד) ויאכלו וישתו הוא והאנשים אשר עמו וילינו ויקומו בבקר ויאמר שלחני לאדני: (נה) ויאמר אחיה ואמה תשב הנער אתנו ימים או עשור אחר תלך: (נו) ויאמר אלהם אל תאחרו אתי ויהנה הצליח דרכי שלחוני ואלכה לאדני: (נז) ויאמרו נקרא לנער ונשאלה את פיה: (נח) ויקראו לרבקה ויאמרו אליה התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך: (נט) וישלחו את רבקה אחותם ואת מנקהתה ואת עבד אברהם ואת אנשיו: (ס) ויברכו את רבקה ויאמרו לה אחתנו את היי לאלפי רבקה ויירש זרעך את שער שנאיו: (סא) ותקם רבקה ונערתי ותרפנה על הגמלים ותלכנה אחרי האיש ויקח העבד את רבקה וילך:

### 12. מה' יצא הדבר

**רש"י:** לא נוכל דבר אליך - למאן בדבר הזה לא על ידי תשובת דבר רע ולא ע"י תשובת דבר הגון לפי שניכר שמה' יצא הדבר לפי דבריך שזימנה לך (ב"ר):  
**רשב"ם:** לא נוכל דבר אליך רע או טוב. לא הסתירה ולא הבנין תלוי ברצוננו כי על רחנו רוצים ולא רוצים כי הקב"ה עשה שהיכולת בידו:  
**ספורנו:** לא נוכל לדבר אליך רע. לבטל גזרתו: או טוב. לקיים אותה כאלו היתה צריכה לקיום שלנו:

### 13. ספר בראשית פרק לא

(ג) ויאמר יהוה אל יעקב שוב אל ארץ אבותיך ולמולדתך ואהיה עמך: (ד) וישלח יעקב ויקרא לרחל וללאה השדה אל צאנו: (ה) ויאמר להן ראה אנכי את פני אביכן כי איננו אלי כתמל שלשם ואלהי אבי הנה עמדי: (ו) ואתנה ידעתן כי בכל כחי עבדתי את אביכן: (ז) ואביכן התל בי והחלף את משפחתי עשרת מנים ולא נתנו אלהים להרע עמדי:  
(יא) ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום יעקב ואמר הנני: (יב) ויאמר שא נא עיניך וראה כל העתדים העלים על הצאן עקדים וקרדים וקרדים כי ראיתי את כל אשר לבן עשה לך: (יג) אנכי האל בית אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם נדר עתה קום צא מן הארץ הזאת ושוב אל ארץ מולדתך: (יד) ותען רחל ולא ותיאמרנה לו העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו: (טו) הלא נכריות נחשבנו לו כי מכרנו ויאכל גם אכול את כספנו: (טז) כי כל העשר אשר הציל אלהים מאבינו לנו הוא ולבנינו ועתה כל אשר אמר אלהים אליך עשה:  
(כב) ויגד ללבן ביום השלישי כי ברח יעקב: (כג) ויקח את אחיו עמו וירדף אחריו דרך שבעת ימים וידבק אותו בהר הגלעד: (כד) ויבא אלהים אל לבן הארמי בחלום הלילה ויאמר לו השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע:

### 14. סוף סיפור - CONCLUSION : בראשית פרק כד

(סב) ויצחק בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב: (סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים: (סד) ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל: (סה) ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדני ותקח הצעיר ותתכס: (סו) ויספר העבד ליצחק את כל הדברים אשר עשה: (סז) ויבאה יצחק האלה שרה אמו ויקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאבה וינחם יצחק אחרי אמו:

### 15. רש"י על בראשית פרק כד פסוק סב

(סב) מבוא באר לחי ראי - שהלך להביא הגר לאברהם אביו שישאנה (ב"ר):

**16. ספורנו עה"ת ספר בראשית פרק כד פסוק סב**

(סב) בא מבא באר לחי ראי. להתפלל במקום שבו נשמעה תפלת שפחתו וקודם שהתפלל כבר נשלם ענינו בחרן וקרבה אשתו לבא על דרך טרם יקראו ואני אענה:

**17. העמק דבר על בראשית פרק כד פסוק סב**

(סב) ויצחק בא וגו'. סיפר הכתוב כי המכין מצעדי גבר ית' סיבב שיפגע יצחק ברבקה בדרך ותהא נבעתת ממנו בתחלת הכרתה אותו ואם הי' העבד בא עמה תחלה לבית אברהם הי' אברהם מקבלה תחלה ומדבר על לבה עד שהי' מתחונן דעתה עליה ולא היתה נבעתת מפחד יצחק. והיתה מתנהגת עמו כמו כל אשה עם בעלה. אבל הקב"ה סיבב שיצחק בא באותו עת מבוא באר לחי רואי שהי' לו אותו מקום מיוחד לתפלה והתבודדות על באר שנראה המלאך:

**18. העמק דבר על בראשית פרק כד פסוק סג**

(סג) ויצא יצחק לשוח בשדה. כבר פירשו חז"ל שהוא הי' מתפלל מנחה. וע"כ אין הפי' בשדה כמשמעו שהרי אסור להתפלל בשדה כדאי' בברכות ספ"ה חציף עלי מאן דמצלי בביקתא. אלא כדאי' במס' פסחים ר"פ האשה דבשדה היינו הר המוריה שקראו שדה וכ"כ התוס' שם וכמשי"כ לעיל י"ב י"ז דבשביל שמדת יצחק הי' עבודה שהוא שורש לפרנסה ע"כ קרא אותו מקום שהוא שער השמים שדה המסוגל לפרנסה. ואין הכונה שהי' יצחק עומד אז בהר המוריה אלא הוא התפלל תחת אילן וכדומה ועינו ולבו היו לצד הר המוריה שנקרא שדה והתפלל אז על הפרנסה שבכלל זה הוא השגת אשה שהיא צרכי האדם ונקראת ג"כ פרנסה כלשון הגמ' פרנסת נשואין. והזמין ה' לפניו באותה שעה את אשתו וזהו וישא עיניו וגו':

**19. אבן עזרא על בראשית פרק כד פסוק סד**

(סד) וטעם ותפל מעל הגמל - ברצונה כמו ויפל על פניו. והפסוק הבא מאוחר הוא מוקד' כי ותאמר אל העבד וכבר אמרה אל העבד:

**20. רמב"ן על בראשית פרק כד פסוק סד**

(סד) ותרא את יצחק. לשון רש"י, ראתה אותו הדור ונתביישה ממנו. ורבי אברהם פירש כי הפסוק האחרון מוקדם, כי "ותאמר אל העבד", וכבר אמרה אל העבד, ורבים בתורה כן על דעתו. ובאמת שימצאו מהם, אבל בכאן איננו נכון, שיצטרך לערב שתי המקראות, ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתנו ויאמר העבד הוא אדוני ותפול מעל הגמל ותקח הצעיף ותתכס: ולדעתי, בראות רבקה איש הולך לקראתה בשדה שירט הדרך והלך בשדה לעומתם, ידעה כי הוא בא לראותם ולקרוא לשלום או להכניסם אל ביתו ללון, עשתה כדרך מוסר הנשים לעמוד בהצנע: ותפול מעל הגמל. לשון רש"י, השמיטה עצמה לארץ, כתרוממו ואתרכינת, כמו הטי נא כדך (לעיל פסוק יד), ארכיני, ויט שמים וירד (תהלים יח ו), וארכין, ודומה לו כי יפול לא יוטל (שם לו כד), אם יטה לארץ לא יגיע לקרקע. ואין דעת אונקלוס שהשמיטה עצמה מן הגמל לארץ, שאם כן הנה היא נופלת מעל הגמל ממש, לא מוטה מעליו, וכן כל לשון "הרכנה" הטיה לצד אחד בלבד: אבל כוונתו כי מעל הגמל אשר היא רוכבת עליו הוטת עצמה לצד אחד להסב פניה ממנו.

**21. רש"י על בראשית פרק כד פסוק סז**

(סז) האהלה שרה אמו - ויביאה האהלה והרי היא שרה אמו כלומר ונעשית דוגמת שרה אמו שכל זמן ששרה קיימת היה נר דלוק מע"ש לערב שבת וברכה מצויה בעיסה וענן קשור על האהל ומשמתה פסקו וכשבאת רבקה חזרו (ב"ר): אחרי אמו. דרך ארץ כל זמן שאמו של אדם קיימת כרוך הוא אצלה ומשמתה הוא מתנחם באשתו:

**22. חזקוני על בראשית פרק כד פסוק סז**

וינחם יצחק אחרי אמו - אחרי שהיתה דומה לאמו במעשיה.